

سهام ورزش زورخانه‌ای و فرهنگ پهلوانی در سریال‌ها
پهلوانان هرگز نمی‌میرند

پنجشنبه
۲۹ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱
روزنامه فرهنگی-اجتماعی
صبح ایران، ۱۷ شوال ۱۴۴۳
۲۰ صفحه، سال بیست و سوم
شماره ۶۲۱۷، قیمت در استان
تهران و البرز ۳۵۰۰ تومان
و دیگر استان‌ها ۲۵۰۰ تومان
Thursday - May 19, 2022

جوآزه

رهبر معظم انقلاب در پیامی به فعالان حوزه جمعیت تأکید کردند:

چاره‌جویی برای آینده‌هولناک جمعیتی

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی در پیامی با تشکر از فعالان دلسوز حوزه جمعیت، تلاش برای افزایش نسل و جوان شدن نیروی انسانی کشور و چاره‌جویی برای نجات کشور از آینده هولناک پیری جمعیت را سیاستی حیاتی و از ضروری‌ترین فرایض دانستند. متن این پیام که دیروز در نشست ستاد ملی جمعیت

که تلاش برای افزایش نسل و جوان شدن نیروی انسانی کشور و حمایت از خانواده، یکی از ضروری‌ترین فرایض مسؤولان و آحاد مردم است. این فریضه درباره افراد و مراکز اثرگذار و فرهنگ‌ساز، تأکید بیشتر می‌یابد. این یک سیاست حیاتی برای آینده بلندمدت کشور عزیز ما است. کاوش‌های صادقانه علمی نشان داده است که

طرح شفافیت آرای نمایندگان
با ۸۷ درصد آرا تصویب شد

شفافیت منهای هیات رئیسه

در حالی که انتظار می‌رفت نمایندگان مجلس با طرح شفافیت سه‌گانه، جریان آزادسازی اطلاعات را تسهیل کنند اما تصمیمی که دیروز در صحن علنی خانه ملت گرفته شد نشان داد که همچنان شفافیت، چالش اصلی نمایندگان مجلس است.

نمایشگاه

گفت‌وگو با سیروس همتی
بازیگر و نویسنده حوزه تئاتر

کسی از سرانه پایین مطالعه حرف بزند برخورد می‌کنم!

نمایشگاه، یک روز بعد از تعطیلی

ناشران بخش خصوصی گلابه دارند

بسته پیشنهادی کتاب احسان رضایی
نویسنده و منتقد ادبی

تینده در هزارتوی رمان

گزارش میدانی «جام جم» پرسه در بازار کالاهای اساسی

۳

نگاه ویژه

مسعود اطیابی، کارگردان فیلم «انفرادی»:
**فرمول پرفروش ساختن
را بلد نیستیم!**

یادداشتی از مجید جلالی
**تقلای بقا
تمنای نایب‌قهرمانی**

**گرد و خاک همسایه‌ها
منشاء ریزگردها**
گرد و غبارهایی که از آن سوی مرزها آب می‌خورد

۱۶

درنگ

سایه مسأله امنیت ملی بر موضوع پیری جمعیت

«آینده هولناک پیری جمعیت»، عبارتی که رهبر معظم انقلاب در تشبیه فضای راهبردی کشور در سال‌های آتی و در متن پیامی خطاب به فعالان حوزه جمعیت به آن اشاره کرده‌اند، موضوعی که نشان دهنده عمق مسأله پیری جمعیت است. اقدامات سال‌های اخیر، نشانه یک باور جمعی در میانه قوای سه‌گانه و فعالان اجتماعی حول موضوع جوان‌سازی جمعیت، ارزیابی می‌شود. باوری که نشان می‌دهد از بین بردن مهم‌ترین ظرفیت یک کشور، یعنی ظرفیت نیروی انسانی و کاستی در ساخت ملت، چه

حامد سرلی
دبیر گروه جامعه

صدماتی در آینده به وجود خواهد آورد. چیره شدن نگاه اقتصادی به راهبردهای مهم امنیتی را می‌توان از آغاز دولت سازندگی برآورد کرد. آنجا که شعار «زندگی بهتر، زندگی کمتر» در هر بسته بندی محصول، تبلیغات تلویزیونی و بنرهای شهری رخ عیان کرده بود. گذار جامعه ایران از بازه مهم هشت سال دفاع مقدس، شاید درس مهمی را به برخی سیاستگذاران داد؛ نیروی انسانی متخصص، متعهد و ارزش انسان به مثابه جزئی از یک کل واحد [ملت] تلقی شد. این در حالی بود که جریان حامی سرمایه‌داری یا نگاهی اقتصادی به برآوردهای انسان ایرانی داشته یا آن‌که برای کاهش بسیاری از هزینه‌های مقطعی بر موضوع فرزند کمتر تأکید داشته است. این در حالی است که به استناد گزارشی که از سوی سازمان ملل در سال ۲۰۱۰ منتشر شد، آمده بود اگر ایران به همین صورت به ادامه جایگزینی جمعیتی بپردازد و برنامه‌ای برای تعادل آن نداشته باشد در ۸۰ سال آینده ۴۷ درصد آن افراد سالمند بالای ۶۰ سال در برمی‌گیرند؛ درحالی که در خاورمیانه، کشورهای عربستان و قطر دارای بیشترین رشد جمعیتی میان سایر کشورهای منطقه هستند. حضور ایران در منطقه به عنوان یک ابرقدرت و روند پیری جمعیت کشور در کنار جوانی جمعیت بسیاری از رقبای سیاسی آن، نشان می‌دهد نگاه امنیتی مشرف به موضوع افزایش نسل هم باید به عنوان یک درجه بسیار حیاتی در اولویت قرار گیرد. موضوعی که کم و بیش توسط برخی تحلیلگران به آن اشاره شده است. اساساً توسعه جمعیتی درم تنیده، متخصص و یکپارچه، توان روبرویی با هرگونه تهدید را در آینده خواهد داشت. این احتمال در بسیاری از نمونه‌های تاریخی مشهود بوده است. اساساً جمعیت، یکی از عوامل افزایش قدرت ملی کشور است. از این روی، نگرانی‌های مسؤولان دستگاه‌های حاکمیتی از پیامدهای منفی مسأله کاهش جمعیت و کاهش نرخ باروری در ایران باعث شده است آن را در دستور کار قرار دهند و تصمیمات مقتضی را اتخاذ کنند. چنان‌که سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغ شده و برخی قوانین نیز در ارتباط با آن به تصویب رسیده است. بدون شک، نگرانی رهبر معظم انقلاب به عنوان ریل‌گذار اصلی سیاست‌های کلان کشور، صورت‌های امنیتی نیز داشته است. شاید در نگاه برخی مخاطبان، مسأله امنیت و افزایش جمعیت خلاصه در موضوعات دفاع ملی باشد اما اساساً ضربه‌پذیر شدن کشور در بسیاری از جنبه‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی به نوعی به انواع بحران‌های امنیتی ختم می‌شود. بنیه ضعیف برخی کشورهای کم‌جمعیت، آن هم با داشتن منابع طبیعی راهبردی یا ژئوپلیتیک مطلوب، مصداقی از اثرگذاری کمبود (یا کاهش جمعیت) در حفظ منافع ملی هر سرزمین بوده و البته خواهد بود.

نگاه

تبلور دیپلماسی فرهنگی در منطقه

بدون شک، کمتر کسی در جهان است که امروز دیپلماسی فرهنگی را محصور در الگوواره‌های ذهنی و عملیاتی قرن گذشته، مورد واکاوی و تحلیل قرار دهد. آنچه مسلم است با توجه به افزایش عمق و وسعت ارتباطات عمومی در دنیای امروز و رشد ضریب تاثیرگذاری مولفه‌های فرهنگی و اجتماعی بر متغیرهای سیاسی و اقتصادی، تبلور دیپلماسی عمومی در سیاست خارجی کشورها، نقش اساسی و مهمی ایفا خواهد کرد. دیپلماسی فرهنگی پویا، بر مبنای احصای نقاط اشتراک فرهنگی و خلق نقاط اتصال فرهنگی جدید میان بازیگران در یک محیط منطقه‌ای یا جغرافیایی صورت می‌گیرد. طی روزهای اخیر، شاهد تحرکات امیدوارکننده و مساعدی در عرصه دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران هستیم. حضور وزیر فرهنگ، قطر، آقای عبدالرحمن بن حمد بن آل ثانی در تهران، زمینه مساعد و امیدوارکننده‌ای برای توسعه روابط فرهنگی دو کشور ایجاد کرده است. تهران و دو حه می‌توانند با تقویت اضلاع دیپلماسی فرهنگی مستمر، متقابل و هدفمند، فرصت‌هایی بی‌بدیلی را به سود منافع ملی خود خلق کنند. دیدار مسؤولان فرهنگی کشورمان از جمله حجت الاسلام ایمانی پور، رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و دکتر اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی کشور، نقطه عطفی برای تبلور دیپلماسی فرهنگی کشورمان در منطقه محسوب می‌شود. بدون شک این رابطه دو جانبه، قابل تعمیم به دیگر کشورها نیز خواهد بود. این نگاه جمعی و مشترک، رمز موفقیت ما در ترسیم چنین ساختار گسترده‌ای خواهد بود. دیپلماسی فرهنگی، نه یک پروژه است، نه یک مفهوم انتزاعی. این نوع دیپلماسی، در آینده‌ای نزدیک، قابلیت ایجاد یک منظومه پویا و جمعی را بر اساس رویکرد فرهنگی مشترک کشورها و بازیگران منطقه خواهد داشت. بدیهی است در چنین شرایطی، دیپلماسی فرهنگی به مثابه یک مجرای انتقال مؤثر پیام‌های منطقه‌ای و فراتر از آن، نقطه اتصال کشورهای منطقه و نقطه حل و فصل منازعات فیمابینی کشورها مورد استفاده و استناد قرار خواهد گرفت. بنابراین، منظومه‌ای که بر اساس دیپلماسی فرهنگی و با نقش‌آفرینی کشورهای منطقه ایجاد می‌شود، آثار و تبعات ایجابی گسترده‌ای دارد. ماهیت فرهنگی و گفت‌وگومانی انقلاب اسلامی کشورمان ایجاب می‌کند جمهوری اسلامی ایران در این عرصه به یک بازیگر فعال و کلیدی تبدیل شود. دشمنان امنیت و موجودیت جهان اسلام و منطقه طی دهه‌های متمادی، نقاط اتصال بالقوه در مسیر ایجاد این منظومه (شبکه دیپلماسی فرهنگی در منطقه) را هدف قرار داده‌اند. در چنین شرایطی، قطعه‌ها به کشورهای پیشرو و با انگیزه‌ای نیاز است که بتوانند این نقاط اتصال و ظرفیت‌های بالقوه را از حالت سکون خارج کنند و در بالفعل سازی آنها، پیشگام شوند. یکی از مهم‌ترین و امیدوارکننده‌ترین پیام‌های سفر وزیر فرهنگ قطر به ایران و دیدار وی با مقامات فرهنگی کشورمان، افزایش سطح آمادگی جمهوری اسلامی ایران و کشورهای منطقه و جهان اسلام برای شکل دهی این ساختار و منظومه فرهنگی است. قطعه‌های شکل‌گیری این منظومه، علاوه بر آن‌که پیوند بازیگران منطقه را تقویت و منافع مشترک جدیدی برای آنها ایجاد خواهد کرد، مکملی قوی برای ارتقای روابط سیاسی و راهبردی آنها خواهد بود.

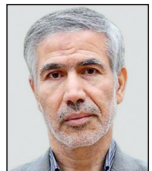

حافظ غفاری
دکترای روابط بین‌الملل

رویداد

حمایت از ناشران مستمر باشد

امسال موفق شدم سه بار در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران حضور پیدا کنم. به نظر من، با وجود ترسی که هنوز از بیماری کرونا در سطح جامعه وجود دارد، استقبال از نمایشگاه در مجموع خوب بوده است. اگرچه انتظار ناشران که پس از تعطیلی و دو ساله نمایشگاه، حضور پیدا کرده بودند به صورت کامل برآورده نشده است اما فضای نمایشگاه از زنده و پرشور دیدیم. نشست‌های تخصصی نقد و بررسی کتاب، رونمایی و جشن امضا در غرفه‌های مختلف برگزار می‌شد و ناشران سعی داشتند مردم را به سمت کتاب‌هایشان جذب کنند و همین موضوع، فضای زنده‌ای به نمایشگاه بخشیده بود. برگزاری همزمان نمایشگاه مجازی و حضوری، فرصتی مضاعف در اختیار کسانی قرار داده بود که به دلایل مختلف امکان مشارکت در نمایشگاه حضوری نداشتند؛ البته به نظر من، نمایشگاه مجازی در حد تکمیل‌کننده نمایشگاه حضوری است و نمی‌تواند جایگزین آن باشد. چرا که هم مشکلاتی گاه و بیگاه در سامانه خرید مجازی به وجود می‌آید و هم کسانی که به صورت حرفه‌ای به کتاب عشق می‌ورزند و کتابخوان جدی محسوب می‌شوند، دوست دارند کتاب‌های تازه را از نزدیک ببینند، آنها را ورق بزنند و با نویسندگان و ویدئوآوردگان آثار، تعامل مستقیم و چهره‌به‌چهره برقرار کنند. این قشر، همیشه در نمایشگاه حضور دارند و مشتریان ثابت آن محسوب می‌شوند. حتی کتابخوان‌های حرفه‌ای که در شهرستان‌ها زندگی می‌کنند، در زمان برگزاری نمایشگاه حضوری، به تهران می‌آیند و چند روزی در تهران می‌مانند. در مجموع، ارزیابی من از برگزاری نمایشگاه بعد از دو سال تعطیلی، مثبت است. این را هم باید اضافه کرد که گروهی از کارشناسان معتقدند قیمت کتاب بالا رفته و این موضوع، باعث دلزدگی قشر کتابخوان شده است. من این بحث را قبول ندارم. اگر کتاب را با دیگر کالاها و تورم موجود مقایسه کنیم، باید پذیرفت انصافاً قیمت کتاب به اندازه کالاهای دیگر چندان زیاد نشده است. از سوی دیگر، حتی اگر قیمت‌ها بالا برود، عموم مردم که به کتاب به چشم یک نیاز ثانویه می‌نگرند، آن را از سبد کالایی خود حذف می‌کنند اما کسانی که با کتاب زندگی می‌کنند و با آن مانوسند، در هر شرایطی به دنبال کتاب هستند و خواهند بود. البته باید این نکته را هم اضافه کرد که در سال‌های اخیر و به خصوص بعد از کرونا، ناشران دچار مشکلات زیاد و جدی شده‌اند و برخی از آنان ناچار شده شغل خود را عوض کنند یا ورشکسته شده‌اند. از طرف دیگر، امکان دسترسی به فایل برخی کتاب‌ها در فضای مجازی به وضعیت بد اقتصادی ناشران دامن زده است. به نظر می‌رسد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید حمایت‌های خود را از ناشران ادامه دهد و درباره شیوه حمایت، فکر و برنامه‌ریزی کند به گونه‌ای که از یک سو، ناشران حرفه‌ای و دارای کارنامه معتبر بتوانند به کار خود ادامه دهند و از طرف دیگر، نظارت بر اعطای این تسهیلات اعمال شود تا سوءاستفاده‌ای هم نشود.

زنا سامعی
شاعر و نویسنده

یادداشت

صدای بلند آژیر فروپاشی نظم جهانی

غربی‌ها، جنگ روسیه و اوکراین را جنگ آزادی علیه خودکامگی و روس‌ها، آن را حالت نبرد دائمی با سلطه غرب و استراتژیست‌ها، جنگ روسیه و اوکراین را جنگ ژئوپلیتیک با دموکراسی تفسیر می‌کنند. البته روس‌ها بعد از فروپاشی شوروی تجربه تلخ انتقام جغرافیا از ایدئولوژی را خوب به یاد دارند و به نظر می‌رسد پوتین درس تاریخ را خوب خوانده است. آنها اندیشه راهبردی امروزشان را از ایدئولوژی متمایز دانسته و خوب می‌دانند اندیشه‌ها همیشه مرز جنگ‌ها را تعیین می‌کنند و سپس توپ‌ها به سخن درمی‌آیند؛ ولی در آینده شاید آمریکا خود را نبخشد که این حقیقت را فراموش کرده بود که ژئوپلیتیک در قرن بیست و یکم هنوز زنده است و بیوند ژئوپلیتیک با اندیشه می‌تواند نظم‌ها را جابه‌جا کند. بایدن در تلاش است با رویکرد سنتی دموکرات‌ها با ایده‌های نئولیبرال نهادگرا، مبنی بر قرار دادن جهان در برابر کشورها، از سازوکارهای بین‌المللی برای محدود کردن پوتین استفاده کند ولی دریافته است که سازوکارهای بین‌المللی و حقوقی تضمین‌کننده نظم بین‌المللی‌شان دچار فرسایش جدی شده است و باز شاید غرب فکر نمی‌کرد استفاده از این ابزار به صورت افراطی و با استانداردهای دوگانه علیه مخالفان و دشمنان‌شان نظم موجود را در آستانه بی‌اعتباری و فروپاشی قرار دهد. اوج این بی‌اعتباری سازوکارها، راحت نفس کشیدن اتحادیه اروپاست که اکنون با خود می‌گوید چه خوب شد که امروز اوکراین عضو ناتو نیست وگرنه مجبور می‌شدیم کار کنیم! ولی اکنون اوکراین ویران در یک طرف و سازوکارهای بی‌اعتبار غربی در طرف دیگر پیش روی چشمان جهانیان قرار دارد. یکی از مشخصه‌های نظم فعلی مرز رسمی کشورها و اعمال حاکمیت به واسطه حکومت‌های داخل در آن است. مولفه‌ای که امروز فضای مجازی و سایبری آن را نقض کرده است. بدون این‌که مرزی جابه‌جا شده باشد، شهروندان و ملیت‌های جدید در جهان شکل گرفته است و شهروندان به ناچار تابع قوانین آنها هستند و این یعنی اعمال حاکمیت و در نتیجه وجود حاکمیت دوگانه در کشورها که برخی اوقات برهم می‌خورند. این تجاوری است که روس‌ها از آن به عنوان حالت جنگ دائمی غرب به شکل و شیوه نوین یاد می‌کنند و معتقدند جنگ مدت‌ها پیش شروع شده است. نظم موجود مبتنی بر سیستم توازن قوا و معادلات پیچیده بازدارندگی است و همه نگران هستند که جنگ اقیانوس و دیکته اراده‌ها به شکل بگیرد. چرا که باشه آشیل معادلات بازدارندگی محاسبات ادراکی استراتژیست‌ها و رهبران است. همان‌گونه که خیلی‌ها تصور نمی‌کردند جنگی درخواهد گرفت. شوک استفاده از تسلیحات هسته‌ای پس از نزدیک به هشت دهه، ترس گسترده‌ای را در اروپا برانگیخته و آژیرهای حمله اتمی در شهرها نصب شده است. گویی دنیا به محاسبات غلط عادت کرده، غافل از این‌که صفحات امنیتی در جایی دیگر و توسط کسان دیگر دستکاری شده و صدای آژیر در جای دیگر بلند شده است. آژیر فروپاشی نظم موجود با صدای بلند درآمده است ولی برخی گوش‌ها هنوز صدای آن را نمی‌شنوند. البته دانشمندان قبلاً گفته بودند گوش انسان‌ها توان شنیدن صداها را بسیار بلند را ندارند.

دکتر امیرحسین
نویسنده و تحلیلگر